

Zanimivosti iz poljanskega urada Loškega gospostva

Uvod

V arhivskem gradivu Loškega gospostva zavzemajo posebno mesto urbarji. Urbarji so popisi dohodkov in pravic zemljiškega gospostva in s tem povezanih obveznosti podložnikov v času fevdalizma. V prvih dveh urbarjih iz let 1291 in 1318 so navedene vasi s številom hub in njihovimi obveznostmi. Novoveški urbarji Loškega gospostva pokrivajo čas med leti 1500 in 1714, Arhiv Republike Slovenije jih hrani 26.¹ V njih so poimensko navedeni podložniki in njihove obveznosti, pa tudi mnogi podatki o njihovih kmetijah.

V urbarjih (1291–1714) in v Terezijanskem katastru Loškega gospostva (1748–1756) kmetije še nimajo hišnih števil, dobile so jih šele leta 1770. Vpisi v urbarjih in Terezijanskem katastru postanejo posebej zanimivi, če ugotovimo, na katere kmetije se nanašajo. To lahko storimo s pomočjo rektifikacijskih števil, ki so jih kmetijam dodelili v t. i. šiftnem registru Terezijanskega katastra, vpisane pa so tudi v prvi zemljiški knjigi Loškega gospostva, ko imajo kmetije že hišne številke. Kmetije nato lokaliziramo s pomočjo Franciscejskega katastra (1817–1826), prvega s katastrskimi mapami,² in jih brez težav povežemo z njihovimi današnjimi naslednicami, če te še obstajajo. Ker se v urbarjih in Terezijanskem katastru pojavljajo večinoma iste osebe kot v protokolih podložniških listin Loškega gospostva in zapisnikih sodišča v Škofji Loki,³ so ti arhivski viri z lokalizacijo urbarskih vpisov pridobili uporabnost. Tako je bil lahko pojasnjen izvor rodbin visoških Kalanov in likovnikov Šubicev, ki sta opisana v nadaljevanju prispevka.

1 Smole, *Graščina Škofja Loka*, str. 21–22.

2 (a) Leben Seljak in Demšar, *Knjiga hiš na Žirovskem*, str. 57–63. (b) Leben Seljak in Demšar, *Hiše na Lučinskem*, str. 383–421.

3 Smole, *Graščina Škofja Loka*, str. 22–24.

Loško gospostvo je bilo upravno razdeljeno na urade. V poljanskem uradu so bile vpisane kmetije iz 31 današnjih naselij: Gorenja vas, Trata z Lajšami, Sestranska vas, Gorenja in Dolenja Dobrava, Todraž, Bačne, Poljane, Hotovlja, Predmost, Dobje, Srednja vas, Žabja vas, Lučine, Vinharje, Kremenik, Brebovnica, Prilesje, Zadobje, Dolge njive, Suhi Dol, Goli Vrh, Žirovski Vrh Sv. Antona in Sv. Urbana, Dolenja in Gorenja Ravan, Dolenje in Gorenje Brdo, Lovsko Brdo, Jazbine in Malenski Vrh.

Zgodovina teh vasi in historiati hiš bodo opisani v knjigi, ki bo predvidoma izšla leta 2020. Za ta prispevek pa sva izbrala nekaj zanimivosti iz gradiva za knjigo. Hišne številke v prispevku so iz oštevilčenja hiš leta 1770 oziroma iz Franciscejskega katastra, hišna imena so današnja.

Razvoj Poljan med 1500 in 1560

Avgusta leta 1486 je oglejski tajnik Paolo Santonino opisal Poljane kot majhno vas.⁴ Leta 1501 so namreč v Poljanah stali le cerkev in pripadajoče župniške zgradbe, huba Na Vidmu (Poljane 19) in kajža Na Kamnu (Poljane 17). Do leta 1560 so na desnem bregu Ločilnice, nasproti cerkvi, postavili Poljane 8, 9, 10 in 11 (Pri Cenetu, Pri Veharju, Pri Primažu in Na Produ). Ob cesti so v bližini cerkve zgradili Poljane št. 18 in 20 (Zrinc, Pri Polonovcu), kot prvo hišo na griču nad cerkvijo pa Poljane 27 (Pri Kosmu). Precej oddaljeno od središča vasi v smeri proti Javorjem je izkrčil svoj laz in postavil hišo lastnik Poljan 4 (V Žunhah).

Župani iz Županovša v Predmostu

Mogočna, sedaj nenaseljena stavba Županovša stoji v Predmostu, v bližini župniške cerkve, prva hišna številka je bila Dobje in Predmost 3. Hišno ime Župan je kmetija imela že leta 1814 (Suppan, Maire), dobila ga je po funkciji gospodarjev, ki so bili župani kar tri generacije (1765–1814), prej se je pri hiši reklo Dolenji Predmošan, sosednjemu Predmošančkovemu gruntu pa Gorenji Predmošan.

Prvi znani lastniki grunta so se pisali Roka, od leta 1604 pa Klobovs. Leta 1703 se je domača hči Marjeta Klobovs poročila z Andrejem Kržišnikom, rojenim Pri Kamnšku v Bukovem Vrhu 13. Njun sin Martin Kržišnik (roj. 3. 10. 1714)⁵ je v dokumentih Loškega gospostva vpisan kot Martin Klobovs. Bil je župan poljanskega urada (1765, 1774), prav tako njegov sin in naslednik Florjan Kržišnik (roj. 1749, župan poljanskega urada 1775–1780, tudi župan javorskega urada).⁶ Kmetijo je za Florjanom prevzel sin Jožef Kržišnik (1784–1870, nadrihter leta 1814), nasledil ga je Janez Kržišnik (1819–1871). Janezovi hčeri Mariji Kržišnik

4 Santonino, *Popotni dnevniki*, str. 39–40.

5 NŠAL, ŽA Poljane, Krstne in Poročne knjige župnije Poljane.

6 Kos, *Zgodovinski pobirki*, str. 19–20.

Poljane nad Škofjo Loko

Poljane okrog leta 1935. Najstarejše hiše: Na Produ (levo od cerkve), Na Vidmu (pred cerkvijo), Zrinc (pri cerkvi), Polonovc (za videmskim gospodarskim poslopjem), Na Kamnu (tretja hiša levo od cerkve), Pri Kosmu (nad cerkvijo, zadnja, ob zvoniku). *(hrani: zasebni arhiv)*

Poljane okrog leta 1935. Najstarejše hiše: desno od cerkve Pri Primažu, Pri Veharju in Pri Cenetu (s frčado); desno od cerkve streha župnišča, levo od zvonika Županovše v Predmostu. *(hrani: zasebni arhiv)*

(roj. 1844) in Janezu Ušeničniku (roj. 1839) iz Poljan 10 se je v tej hiši rodil Franc Ušeničnik (1866–1952), duhovnik, teolog in profesor na teološki fakulteti. Gospodar Janez Kržišnik (1819–1871) je 23. maja 1871 utonil v Ločilnici. Sin Janez Kržišnik (roj. 1849) je pred letom 1880 z družino še živel v Županovšu, potem pa so se izselili iz Poljan. Lastnica je postala njegova najstarejša sestra Johana (poročena z Janezom Koklom) iz Predmosta 1. Njena hči Marija Kokel, por. Čadež, je leta 1887 poslopja Županovše in dve parceli prodala sosedu Janezu Frlanu (Dobje in Predmost 2, Predmošančk).⁷

Županovše ima zasnovo verjetno iz 16. stoletja. Stavba je bila temeljito predelana in barokizirana leta 1756,⁸ ko je gospodaril Martin Kržišnik, prvi župan iz te rodbine. Na glavnem pročelju med okni v nadstropju so tri freske Štefana Šubica iz 70. let 19. stoletja, sv. Martin, sv. Florijan in Devica Marija, morda v spomin na prva župana rodbine Martina in Florijana Kržišnika. Županovše je zavarovano kot kulturni spomenik lokalnega pomena.

Prihod visoških Kalanov v Poljansko dolino

Visoški Kalani so se prvič pojavili v Poljanski dolini na gruntu Čude v Srednji vasi 9. Ta grunt je zaradi dolgov leta 1642 prišel na dražbo, kupil ga je Marko (Marxon) Kalan. Marko je še vpisan v urbarju iz let 1647–1651, kjer pa mu že sledita dva druga lastnika, Lovro Štibel in Majda Kalan. Leta 1660 je bil gospodar Jakob Kalan, v letih 1677–1714 pa Štefan Poljanšek.

Lastniške spremembe na gruntu Čude okrog leta 1650 so povezane s tistimi na dvojnem visoškem gruntu. Tam je v urbarju iz let 1647–1651 prvi vpisan Lovro Štibel, sledita mu Matija Kalan in Jurij Kalan in pred letom 1656 Filip Kalan.

Sorodstvene povezave med Kalani je odkril Dušan Kos v zapisniku sodišča v Škofji Loki z dne 5. februarja 1648. Marko (Marks) Kalan je bil gruntar iz Bukovice v Selški dolini. Bil je župan stirpniškega urada in je umrl pred 2. februarjem 1648. Njegova hči Magdalena (tudi Majda) se je okrog leta 1640 poročila z Lovrom Štiblom, lastnikom visoškega grunta. Sinovi Marka Kalana so bili Matija (umrl med januarjem in avgustom 1650), Jurij in Filip, vsi lastniki visoškega grunta, in Andrej, ki je za očetom dedoval grunt na Bukovici.⁹

Zgornji podatki izrisujejo prihod visoških Kalanov v Poljansko dolino. Marko Kalan, ki je na dražbi kupil Čudetov grunt v Srednji vasi, je bil lastnik sedme kmetije v urbarski vasi Bukovica. Kmetija je leta 1770 dobila hišno številko Bukovica 4, pri kmetiji je še vedno priimek in tudi hišno ime Kalan, sedanja hišna številka pa je Bukovica 26. Njihova mogočna hiša ima dobro raziskano gradbeno zgodovi-

7 Jesenko Filipič, Duhovna in materialna kultura Poljan, str. 24–31.

8 Sedej, Arhitekturna in stilna problematika kmečkih dvorcev, str. 68–81.

9 (a) Kos, *Ljubezem, greh in kazen*, str. 179–181. (b) AS, SI-AS 783, knjiga 63, zapisnik 5.–7. februar 1648.

Kalanova hiša na Bukovici v Selški dolini (1970).
(foto: Srečo Kolar, hrani Slovenski etnografski muzej)

no.¹⁰ Po smrti Marka Kalana, leta 1647 ali v začetku 1648, se je na njegov grunt v Srednji vasi preselila z visoškega grunta družina njegovega zeta (in hčere) Lovra Štibla in Majde Kalan. Na visoški grunt je iz Bukovice za gospodarja prišel Majdin brat Matija Kalan. Po Matijevi smrti leta 1650 je visoški grunt prevzel njegov brat Jurij, pred letom 1656 pa Filip Kalan, naslednji brat. Lovro Štibel je umrl pred letom 1652, Čudetov grunt je nasledila žena Majda, leta 1660 pa je bil gospodar Jakob Kalan, njegovo poreklo ni znano.¹¹

Sodni zapisnik z dne 5. februarja 1648 je razkril tudi poreklo Ane, žene Filipa Kalana. Bila je hči Jakoba Šubica, hotaveljskega župana. Pred sodiščem sta se Filip in Ana znašla, ker je Filip Ano ugrabil. Ugrabitev je bila dogovorjena, njuni poroki je namreč nasprotoval le Anin oče. Vse se je razpletlo kot v pravljici; Anin oče Jakob Šubic je pristal na poroko, sodišče pa je Ano in Filipa oprostilo.¹² Z lokalizacijo urbarskih zapisov kmetij smo ugotovili, da je bila Ana Vrbančkova s Hotavelj. Vprašamo se lahko, kako bi pisatelj Ivan Tavčar napisal Visoško kroniko, če bi pred sto leti že poznali poreklo Filipa Kalana in Ane Šubic – Polikarpa Khallana in Barbare Wulffing iz *Visoške kronike*¹³ – in zgodbo o Anini ugrabitvi.

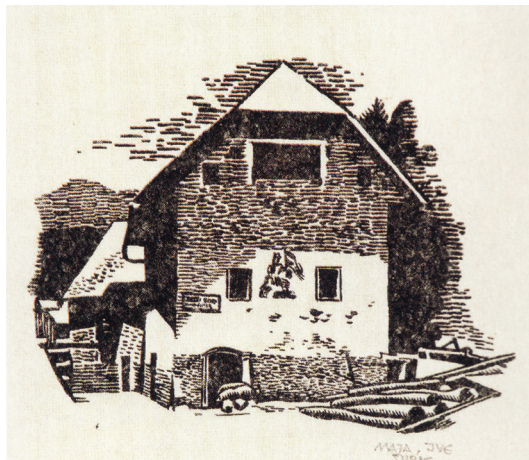
10 Mušič, Obnova Kalanovega doma, str. 129–142.

11 Deloma že objavljeno: Demšar, Začetek rodbine Kalan, str. 28–31.

12 Kos, *Ljubezen, greh in kazen*, str. 179–181.

13 »Na svet sem prišel nekje v Poljanski dolini; kraja ti ni treba vedeti. Ali sem imel zakonskega očeta, ne vem; poznal ga nisem,« je v *Visoški kroniki* sinu Izidorju pripovedoval Polikarp Kalan. Barbara Wulffing je bila »rojena na Suhi kot druga hči ondotnega kmetovalca Vovka Wulffinga«.

Šubici iz Dovjakovega mlina v Hotovljah

Ive Šubic: *Dovjakov mlin*, 1985.
(v zasebni lasti, objavljeno z dovoljenjem)

Mirko Šubic (1900–1976), slikar in restavrator, vnuk Janeza Šubica (1833–1898), je leta 1939 opisal izvor rodbine Šubicev: »Kakor že ime pričuje, izhajamo z juga, iz Bosne. Kolikor se je dalo dognati, je v drugi polovici šestnajstega stoletja živel na Igu pri Auerspergu bosenski ujetnik, ki se je čez nekaj let, ko mu je bila dana svoboda, naselil v Hotovljah pri Poljanah, kjer je še danes domačija Šubičevih, po domače se pravi Pri Divjaku, saj je moral biti temni in stasiti mož prav divje podobe.«¹⁴

Arhivski viri pa prikažejo drugačno poreklo Šubicev. Dovjakov mlin v Hotovljah je prvič omenjen leta 1625,

ko še ni bil samostojna posest.¹⁵ Kmalu zatem, pred letom 1647, ga je kupil Andrej Dovjak (Douiakh). Rodbina Dovjak je imela mlin v posesti vsaj štiri rodove, zadnja lastnica je bila Magdalena Dovjak. Župan poljanskega urada Loškega gospostva Martin Klobovs (gl. Župani iz Županovša) je Dovjakov mlin zaradi dolgov zarubil in ga 16. avgusta 1769 prodal. Kupec je bil Simon Šubic, ki je za mlin in posestvo odštél 163 goldinarjev in 20 krajcarjev. V tem znesku je bila cena premičnin 43 goldinarjev in 20 krajcarjev.¹⁶

Simon Šubic (27. 10. 1748–13. 1. 1816), sin Neže in Andreja Šubica, je bil rojen na Šupcovem gruntu na Hotavljah. Njegova žena Helena Klemenčič je bila s Suše 9 (Pri Golešnik). Hišo in Dovjakov mlin v Hotovljah je leta 1797 nasledil Simonov najstarejši sin Pavel Šubic (1772–1847). Leta 1820 je v *Status animarum* vpisan kot mlinar, mizar in podobar (Bildhauer). Bil je začetnik rodbine poljanskih likovnikov Šubicev. V njegovem drugem zakonu z Marijo Demšar (1790–1873, iz Gorenje Dobrave 11, Petrač) so bili namreč rojeni Štefan, Blaž in Janez; oni in njihovi potomci so bili podobarji, rezbarji, slikarji, arhitekt, restavrator. Pavlov in Marijin sin Urban Šubic (1819–1898) je dedoval mlin. Likovna nadarjenost se je po Urbanovi veji dedovala neopazno, dokler ni zasijala z Urbanovim pravnikom Ivetom Šubicem (1922–1989).

Dovjakov mlin je leta 1647 imel eno vodno kolo, nad mlinom je bila hišica.

¹⁴ Artem, Freska, str. 223–226.

¹⁵ Za obširnejši zapis o Šubicih gl.: Demšar in Leben Seljak, Šubici iz Dovjakovega mlina, str. 53–55.

¹⁶ AS, SI-AS 783, knjiga 45, Kaufbrief, 16. 8. 1769.

Leta 1754 je imel mlin tri vodna kolesa. Eno kolo je bilo na stalni vodi, dve pa sta se uporabljali le občasno, ob višjem vodostaju Hotoveljščice. Tri vodna kolesa in tri mlinске kamne je imel mlin tudi leta 1924. Prvo vodno kolo je lahko poganjalo mlinски kamen ali stope s štirimi palicami. Kamnit jez na Hotoveljščici je bil dolg 9,30 metra. Od leve strani jezu je do mlina vodil 17,50 metra dolg betonski dotočni jarek. V mlinu so mleli približno do leta 1970.

Grunta Oblak in Pustotnik v Gorenji vasi

Poslopja grunta Oblak v Gorenji vasi. (foto: Alojz Demšar, 2018)

Gorenja vas je bila po srednjeveški kolonizaciji z 9 hubami največje naselje nižinskega dela Poljanske doline. Skozi vas je vodila pomembna trgovska pot iz Škofje Loke proti Primorski. Grunta Oblak in Pustotnik sta imela v 17. in v začetku 18. stoletja skupne lastnike, ki so živeli pri Oblaku.

Oblak (Gorenja vas 27) je bil v vseh urbarjih med gorenjevaškimi hubami vpisan na 6. mestu. Prva znana lastnika v letih 1501–1579 sta bila Marjeta More in Pankrac, sin Kocijana Moreta. V letih 1604–1660 je kot lastnik naveden Andrej Oblak. Verjetno sta bila dva lastnika z istim imenom, saj je v urbarju iz leta 1630 vpisano, da je Andrej hubo podedoval. Takrat je bila huba sirnica, zadolžena, posejali so 2 helma pšenice (1 helm je 20,12 litrov), 5 ali 6 helmov rži, ječmena nič, ½ helma prosa, 5 helmov ovsa, 3 stare ajde (1 star je 4 helme) in 2 ½ helma lanu. Čez zimo so redili 10 govedi in 3 konje. Andreja je nasledil Štefan Oblak, ki je tudi dolgo gospodaril, najmanj 37 let (od 1677 do 1714). Andreja in Štefana srečamo tudi kot lastnika sosednje Pustotnikove hube (Gorenja vas 22), ki jo je Andrej kupil med letoma 1651 in 1660. Pustotnikovo hubo je očitno nasledil eden od Štefanovih otrok, Oblakovo pa drug. Leta 1754 imata hubi že različna lastnika,

pri Pustotniku je vpisan Janez Oblak, pri Oblaku pa Gregor Oblak, ki ga je nasledila hči Agata Oblak, poročena z Jakobom Mačkom (roj. okoli 1754). Leta 1808 je grunt prevzel sin Anton Maček (roj. 7. 1. 1784), leta 1845 sin Janez Maček (roj. 1814), nato pa njegova hči Marija Maček (roj. 1852, por. 1874), ki se je omožila z Andrejem Šrajem (roj. 1849, Homcov iz Dolenje Dobrave 5). Imela sta 8 otrok, naslednik Franc Šraj (roj. 1879, por. 1907 z Ano Pegam z Rudna v Selški dolini) pa je imel 3 otroke, Ano, Leopolda in Milko. Rod Oblakov, ki je imel grunt v lasti vsaj od leta 1604, se je kljub dvakratni menjavi priimka obdržal pri hiši v 20. stoletje.

Marko Oblak, sin Jere Klemenčič in Andreja Oblaka, gruntarja v Gorenji vasi, je bil nedvomno rojen v tej hiši. Letnica njegovega rojstva ni znana, poročil se je leta 1657, umrl je leta 1709, eden od njegovih bratov je bil Štefan.¹⁷ Očeta Andreja (lastnik do leta 1660) je na gruntu nasledil Štefan Oblak (lastnik 1677–1714), Markov brat. Marko Oblak je trgoval z železom in platnom in bil leta povišan v plemiški stan s predikatom pl. Wolkensperg. Ko je 4. novembra 1912 v puštalski graščini umrla Hildegarda Svoboda, je z njo v Puštalu izumrla tudi plemiška rodbina Wolkensperg. Rodbina, v kateri je bil rojen Marko Oblak, se je obdržala pri domači hiši v Gorenji vasi tri in pol stoletja, do sredine 20. stoletja, nato pa je kmetija postala »pustota«.¹⁸ S tem izrazom so v Poljanski dolini poimenovali kmetije, kjer lastnik ni živel na kmetiji; ali je »pustoto« kupil kot svojo drugo kmetijo ali jo podedoval.

Pustotnik (Gorenja vas 22) je v urbarjih vpisan kot druga huba v Gorenji vasi. Prvi znani lastnik je bil v letih 1501 in 1520 župan Peter Obesibah, ki je imel v lasti tudi sosednjo hubo (Leskovec, Gorenja vas 24). Ni pa znano, na kateri od obeh kmetij je živel. Priimek se je obdržal vsaj do leta 1610, lastniki so bili – po vrsti – Tomaž, Gregor in Matija Obesibah. Nato so se lastniki v nekaj desetletjih trikrat zamenjali. Leta 1630 je tu živel Gašper Frlic, ki je posejal 1 star pšenice, 6 helmov rži, 1 helm ječmena, 3 stare ajde, 3 helme ovsa ter 3 helme lanu. Čez zimo je redil 8 govedi in 1 konja. Leta 1639 je grunt zamenjal, Primož Čadež mu je v zameno za grunt dal svojo kajžo in doplačilo. Pred letom 1660 je postal gospodar Andrej Oblak, Oblakov iz Gorenje vasi 27. Nasledil ga je Štefan Oblak, ki je še vpisan v urbarju leta 1709, za njim pa Andrej, Štefan in Janez Oblak, ki je bil lastnik leta 1754; z njim je priimek verjetno zamrl. Leta 1785 je kot lastnik sicer vpisan Urban Oblak, vendar gre za Urbana Čadeža (por. z Uršulo Miklavč), ki ga je nasledila hči Marija Čadež (roj. 1772, por. 1794). Njen mož Janez Jelovčan (roj. 1773, Malenski Vrh 7, Balantin) je prinesel 700 goldinarjev dote, po Marijini smrti pa se je oženil z Marjeto Ferlan (por. okoli 1804). Dedovala je hči iz prvega zakona, Jera Jelovčan (roj. 1795), ki se je poročila s Francem Brencetom (roj. 1782). Leta 1846 je kmetijo prevzel sin Franc Brence (roj. 1826), ta priimek imajo lastniki še sedaj.

17 Preinfalk in Arh, Puštalski baroni Wolkenspergi, str. 231–242.

18 Ana in Milka Šraj sta se poročili drugam, predvideni naslednik Leopold Šraj je bil žrtev 2. svetovne vojne: <http://www.sistory.si/zrtve/zrtev/?id=83325>.

Hišno ime Pustotnik je nastalo v času, ko je kmetija pripadala Oblakom iz Gorenje vasi 27, (ok. 1660-ok. 1770).

VIRI:

Arhiv Republike Slovenije (AS)

SI-AS 783 Gospodstvo Škofja Loka, protokoli podložniških listin, knjiga 45, protokol podložniških listin 1767–1677, Kaufbrief, 16. 8. 1769.

SI-AS 783 Gospodstvo Škofja Loka, knjiga 63, protokol 1637–1649, zapisnik 5.–7. februar 1648.

Spletni viri:

Seznam žrtev 2. svetovne vojne. Pridobljeno 25. 3. 2017 na

<http://www.sistory.si/zrtve/zrtve/?id=83325>.

LITERATURA:

Artem (psevdonom Davorina Ravljena): Freska (kramljanje v ateljeju prof. Mirka Šubica na tehnični srednji šoli). V: *Domači prijatelj* 13, št. 6, Ljubljana : Konzorcij »Domačega prijatelja«, 1939, str. 223–226.

Demšar, Alojz; Leben Seljak - Petra: Šubici iz Dovjakovega mlina – od kje so prišli in zakaj Dovjakovi. V: *Vaščan* 44, št. 125, Poljane : Krajevna skupnost, 2018, str. 53–55.

Demšar, Alojz: Začetek rodbine Kalan na Visokem. Ana in Filip Kalan. V: *Vaščan* 43, št. 124, Poljane : Krajevna skupnost, 2017, str. 28–31.

Jesenko-Filipič, Bernarda: Duhovna in materialna kultura Poljan v 19. stoletju. V: *Iskalca resnic : Aleš Ušeničnik in njegov brat Franc*, Poljane nad Škofjo Loko : Kulturno društvo dr. Ivan Tavčar Poljane, 2018, str. 24–31.

Kos, Dušan: *Ljubezen, greh in kazen : podobe in razvoj ljubezenske morale na Slovenskem do 19. stoletja*. Ljubljana : Založba ZRC, ZRC SAZU, 2017, 784 str.

Kos, Franc: Zgodovinski pobirki iz loškega okraja. V: *Izvestja muzejskega društva za Kranjsko* 2, Ljubljana : Muzejsko društvo za Kranjsko, 1892, str. 1–29.

Leben-Seljak, Petra; Demšar, Alojz: *Knjiga hiš na Žirovskem*. Ljubljana : Pegaz International, 2010, 478 str.

Leben-Seljak, Petra; Demšar, Alojz: Hiše na Lučinskem med letoma 1291 in 1785. V: *Loški razgledi* 58, Škofja Loka : Muzejsko društvo, 2011, str. 383–421.

Mušič, Marjan: Obnova Kalanovega doma na Bukovici : poseben primer regeneracije našega ljudskega stavbarstva. V: *Loški razgledi* 10, Škofja Loka : Muzejsko društvo, 1963, str. 129–142.

Preinfalk, Miha; Arh, Tina: Puštalski baroni Wolkenspergi – danes in nikoli več. V: *Loški razgledi* 59, Škofja Loka : Muzejsko društvo, 2012, str. 231–242.

Santonino, Paolo: *Popotni dnevniki : [1485-1487]*. Celovec ; Dunaj ; Ljubljana : Mohorjeva založba, 1992, 91 str.

Sedej, Ivan: Arhitekturna in stilna problematika kmečkih dvorcev na loškem ozemlju v 18. stoletju. V: *Loški razgledi* 14, Škofja Loka : Muzejsko društvo, 1967, str. 68–81.

Smole, Majda: *Graščina Škofja Loka*. Ljubljana : Arhiv SR Slovenije, 1980, 100 str.